

Täysistunto

Tiistai 21.4.2026 klo 14.00—17.41

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 159/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu käynnistyy edustaja Hännisen puheenvuorolla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Juha Hänninen kok:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat terveydenhuoltoa oikea-aikaisesti ja tietoon perustuen. Nyt käsittelyssämme olevan esityksen ydin on selvä: terveyttä on hoidettava ennakoiden eikä vasta silloin, kun ongelmat ovat jo syntyneet. Siksi vahvistamme hyvinvointialueiden mahdollisuuksia toimia tiedolla. Jatkokossa myös ennakoitavassa terveydenhuollossa voitaisiin hyödyntää olemassa olevia terveystietoja yksilön ja yhteisön terveyden edistämiseksi. Terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muutokset antavat ammattilaisille paremmat työkalut tunnistaa terveysriskit ajoissa, ohjata hoitoa oikeaan suuntaan ja estää sairauksien paheneminen. Tämä on paitsi järkevää, myös inhimillistä politiikkaa, jota myös sosiaali- ja terveysvaliokunta on päättänyt tukea. He ovat tehneet esitykseen pieniä tarkennuksia, mutta lain sisältö on yhä sama.

Arvoisa puhemies! Terveyttä tulee hoitaa tiedolla. Tiettyjen terveystietojen käyttö ennakoidussa terveydenhoidossa ei ole vaihtoehto vaan välttämättömyys. Kun ammattilaisilla on mahdollisuus hyödyntää ajantasaista tietoa turvallisesti ja eettisesti, voidaan tunnistaa varhaisia merkkejä sairauksista ja tarjota tukea jo ennen kuin ihminen itse huomaa tarvitsevansa sitä. Näin ehkäisemme inhimillistä kärsimystä, vähennämme hoidon kustannuksia ja rakennamme kestävästä terveydenhuoltojärjestelmää. Tieto ei korvaa hoitoa, mutta se tekee hoidosta oikea-aikaisempaa ja vaikuttavampaa. Arkaluontoisia tietoja, kuten terveystietoja, on yhä edelleen käsiteltävä vastuullisesti, huolellisesti ja turvallisesti. Tämän esityksen tavoitteena ei ole vaarantaa suomalaisten terveystietoja, vaan selkeyttää hyvinvointialueille hoidon tarpeen ennakoinnin tärkeyttä ja parantaa mahdollisuuksia ennaltaehkäisevän hoidon tarjoamiselle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää poissa. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2026 vp

17.04 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ennaltaehkäisy, siinä se keskeinen termi ja sana. Ennaltaehkäisystä olen tässä salissa puhunut monesta eri kulmasta, ja tässä ollaan jälleen kerran ennaltaehkäisyn ja varhaisen puuttumisen keskiössä.

Hallituksen esitys eduskunnalle tosissaan on laeiksi terveydenhuoltolain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta. Keskeistä tässä mielestäni on, että hyvinvointialueet vastaavat terveystarkastuksista, seulonnoista ja sairauksien hoidosta, mutta potilastietojen käyttö ennakoivassa työssä on ollut osin epäselvästi säänneltyä. Nyt käsiteltävä lakimuutos mahdollistaa sen, että terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat hyödyntää työssään potilastietoja juuri niissä tehtävissä, joissa varhainen tunnistaminen, oikea-aikainen hoito ja hoidon seuranta ovat potilaan edun mukaista. Samalla vahvistetaan tietosuojaa, potilaan itsemääräämisoikeutta ja läpinäkyvyyttä lokitietojen ja käyttöoikeuksien kautta.

Kuten aloitin, ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat järkeviä niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Tällä täsmennyksellä parannetaan edellytyksiä vaikuttavalle ja oikea-aikaiselle hoidolle koko maassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.06 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen täällä monta kertaa puhunut työttömien tilanteesta ja sanoisin, että työttömien säännönmukaiset terveystarkastukset pitäisi tehdä. Itse olen ehdottanut sellaista menettelyä, että viimeistään kahden vuoden sisällä työttömyyden alkamisesta jokaiselle työttömälle tehtäisiin työ- ja toimintakykyarvio, jolloin me pystyttäisiin arvioimaan työttömien joukon työkykyä ja sitten tarvittavia hoitotoimenpiteitä ja kuntoutustoimenpiteitä, jos työkyky on mennyt. Samalla sitten pystyttäisiin näkemään se, kuinka nämä työttömät ihmiset kuntoutuvat. Ja sitten jos he eivät enää palaa työelämään, niin siinä yhteydessä, terveystarkastusten jälkeen, vaihtoehtona pitää myös olla työkyvyttömyyseläke. Eli tällainen toimenpide olisi tässä ehkä ollut myöskin tarpeellinen katsoa, kun ennalta katsotaan näitä asioita, sitä, mitä pitäisi tehdä säännönmukaisesti.

Toinen asia, joka tähän liittyy ja joka hyvin on tässä esityksessä... — Putosiko tämä pois päältä? Ei. — Se on se, miten tätä terveysseulontaa tehdään. Muuten tämä lakiesitys ja mietintö on hyvä. Mutta kyllähän valiokunnan kuulemisissa on painotettu rokotusten keskeistä roolia. Siitä oli ensimmäisessä käsittelyssä vastalause ja muutosehdotuksiakin. Se on myöskin sellainen asia, että terveystarkastuksien yhteydessä ja säännönmukaisilla rokotuksilla ennaltaehkäistään aika monia asioita suomalaisessa yhteiskunnassa.

Nämä kaksi asiaa olisi tässä ollut hyvä ottaa huomioon. Tämä kannattaa viedä nyt tässäkin muodossa eteenpäin, mutta tosiasiaa tämä jää vähän kapeaksi tältä osin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

17.08 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on hallituksen jatkumoa sille, miten kehitämme sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmäämme tehokkaammaksi tulevaisuudessa. Kaikki ovat varmaan nähneet Tom Cruisen tähdittämän *Minority Report* -elokuvan, jossa pääosan esittäjä estää tulevaisuudessa tapahtuvia murhia tämmöisellä ennakkojärjestelmällä. Tämä laki on yksi askel siihen, että omalääkärit tulevaisuudessa voivat estää väestönsä sairastumisen kansansairauksiin tai erilaisiin sairauksiin, kunhan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2026 vp

nyt teknologia ja ohjelmat kehittyvät ja lisäävät mahdollisuuksia tämänkaltaiseen toimintaan. Eli erittäin kannatettava esitys.

Rokotuksia käsitelimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tarkasti ja tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että nämä rokotuksiin liittyvät asiat tulee ja kannattaa kirjata uudistuvaan tartuntatautilakiin, joka on ilmeisesti nyt syksyllä tulossa eduskuntaan. Samoiten tähän voidaan palata myös ennakoivan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöhankkeessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lahdenperä.

17.10 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Valtola äsken erinomaisesti vertaili, niin tätä esitystä on kyllä helppo puoltaa. Sehän selkeyttää terveydenhuoltolakia ja asiakastietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä erinomaisesti. Esityksen ydin on tärkeä ja hyvin yksinkertainen, eli mahdollistetaan aidosti ennakoiva ja ennaltaehkäisevä terveydenhuolto hyvinvointialueilla.

Nykytilassahan on ollut epäselvää, missä määrin hyvinvointialueet voivat hyödyntää jo olemassa olevia potilastietoja ohjaamiseen tai tarpeelliseen yhteydenottoon, seulontoihin ohjaamiseen ja muuhun hoitovajeen tunnistamiseen. Tämä esitys korjaa tuon epäselvyyden ja mahdollistaa potilastietojen käsittelyn lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi lääketieteelliseen tarpeeseen perustuen. Samalla on toki keskeistä, että potilaan yksityiselämän suoja, tietosuoja ja itsemääräämisoikeus turvataan täysimääräisesti, tietojen käyttö on rajattua, käyttötarkoitussidonnaista ja valvottua ja voimassa oleva tietosääntely säilyy.

Tämä esitys tukee hyvin hallitusohjelman tavoitetta siirtää painopistettä korjaavista palveluista varhaisempaan tukeen ja erityisesti ennaltaehkäisevään toimintaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

17.11 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tiimoilta ollaan kyllä hyvin syvässä ytimessä liittyen ennaltaehkäisevään, ennakoivaan terveydenhuoltoon ja vaikuttavuuteen, mitä me halutaan ja mitä meidän on pakko haluta tältä meidän järjestelmältä. Meillähän ovat sähköiset ja digitaaliset sairauskertomukset tulleet jo yli 20 vuotta sitten tähän maahan. Moni tietää esimerkkejä, jotka osoittavat, että me ei olla kauhean hyvin onnistuttu niitten sisäänajamisessa. Tämäntyyppinen toiminta on juuri se mahdollisuus, minkä tämä digitaalinen maailma tuo, ja olen tästä todella innoissani. Kun tämä tehdään oikealla tavalla, niin tästä on vuosiksi meille hyötyä eteenpäin.

Totta kai, kuten edustaja Lahdenperäkin sanoi, meidän täytyy pitää huolta tietosuojasta ja yksityisyydensuojasta, mutta maailma on digitalisoitunut myös terveydenhuollossa. Tämä on juuri se tapa, millä sitä pitää hyödyntää tulevaisuudessa ennaltaehkäisevässä ja ennakoivassa mielessä, ja olen vahvasti tämän esityksen kannalla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 159/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.